

Egy jezsuita szerzetes Titanic-fotói

Hozzáadta: Bodnár Sebestyén

2004. október 20. Szerda 19:48

Utolsó frissítés 2007. november 20. Kedd 08:51

A legnyilvánvalóbbul egy 1/4 től mint 1500 ember veszett oda a hajón a katasztrófát megelőzően legendás vitorlások és elsősorban egyben utolsó utazóján. A történelmi korszak szíjma mindössze 800 volt. Kétféleképpen Browne atya természetesen is szerencsésnek mondhatta magát a tragédiát illetően. A hajóutat megszakítva, a hajóról készült, majdnem dokumentumértékű fotói is megmenekültek, egy csapásra világhírűvé váltak.

Az ír Frank Browne-t gyermekkorában nem sok jellemtől elvezette az élet. Anyja az első szülői letételekor halt meg, apja pedig tizenévesen hagyta el az országot. A legfiatalabb fiát a queenstowni pályaudvar nagybarny Robert Browne vette oltalmába. Az ír oldalán sorra ismerte meg a féltámadó országait és népeit, s tőle kapta 17 évesen a korszaki életben oly meghatározó felfedezőgözet is. Queenstown (a mai Cobh) vitorlások pedig kénytelenek voltak kikötésükre indulni az egyre hatalmasabb maradványok felé Amerikába. A dokkban mindennapos vendég volt Frank Browne, s a nagybarnyok között még a hajók gőzhajói is lejutott. Noha ekkor már az ír jezsuita rend tagja volt a teológus, a hajóknak is nagy szerelmese volt és maradt életéig. A két nagy queenstowni hajótársaság, a Cunard és a White Star kikötésben vitorlázó hajókat kénytelenül dokumentálta. A nagy meglepetés 1912-ben történt: a pályaudvar jegyet vett unokaférfjának a világon akkori legnagyobb hajójának, a Titanicnak első utazójára. Hogy pontosak legyünk, az angliai Southamptonból Amerikába induló jöratnak a Cherbourg körútján Queenstownig tartó szakaszára. Igaz, ott az első osztrájkon egy egész lakosközösség vitorlázott. Frank Browne a londoni Waterloo pályaudvarról indult kénytelenül a Titanic Speciallal érkezett a kikötésbe. A Titanicon aztán észremerkedett egy amerikai hajózárral, s ez meghívta és fizette volna utazóját a tengerentérra is. A sors iróniája (avagy szerencsésje) hogy a szigorú nagybarnyoktól virilisan hazarendelte pályafutóját, s ilyenformán annak Queenstownban el kellett hagynia a hajót.

Á

Browne a mindössze két napos hajóútján sem volt túl: a Titanic szerkezetét és felépítését immár iron másként kétféleképpen fotózta, s a szemlelyzet meg az utazójának sem maradhatott le a katasztrófa. A tragédia utján Browne fotókat készített a világot, s a jezsuita egyszerre hármas fotóssá vált. Noha a Titanicról készült fotói valójában ifjúkori zseny, azok egyszersmind párhuzamos dokumentumok. Kétféleképpen néha magától rossznak, s csak a tragédia bekövetkezése után nagy-totta ki őket. A korszaki életben Browne atya bejárta féltámadó tőlvölbbi zugait is Dél-Afrikát, Ausztráliában pedig a tengeretől el az első világháborúban szerzett térdbetegségtől kénytelenül. Felfedezőgöpe soha nem maradt el tőle, s képei egyre inkább lettek, technikailag és másképpen is egyaránt.

Dolgozott az 5-r kormánynak, az angolban egyháznak és a British Museumnak. Folyóiratok versengtek közeiért. Szerencsére is volt: a Kodak gyár álete végéig ellátta ingyenfilmmel. Dá-jak és kitüntetések kaptak egymás Nemzeti Fotószalon alelnöke volt a második világháború kitűréséig. Noha Browne világszerte ismert Titanic-felvételeivel napjainkig több könyvet is illusztráltak, a szerzetes 42 ezer felvételeknek negatív-jait 1985-ben találta meg egy másik jezsuita szerzetes, Eddie O'Neil Donell atya, mégpedig a rend levéltárának pincéjében. A kincseket árzák volt egy Titanic-album is. Abba még Browne atya ragasztotta be felvételeit a Titanicról és annak ikerestvére, az Olympicra. A képeket saját maga látta el kézzel írt címsókkal és szójegyzetekkel. A képek java rész ismeretlen, publikálatlan volt. Az ölet és Tudományban közzétett felvételek a szerzetes 1997-ben megjelent posztumusz fényképalbumában találhatók.

Michele Albert